

singularis numeri, ut ego, tu, ipse, ille ille, hic, & is, ad & ad verbia demonstrandi. Huiusmodi enim carent medio per quod possint probari & per notius: quoniam nullus est terminus notior istius. Mediati autem sunt omnes termini resolutiles in aliquid prius & notius, & sunt omnes termini praeter predictos sive sunt communes sive discreti. Nam ut tibi manifestabitur etiam terminus discretus facit propositionem probabilem. Verbi gratia Sortes currit, potest sic probari. Hoccurrit, & hoc est Sortes, ergo Sortes currit, & hec potest probari. Tantum Petrus est caput ecclesiae, nam Petrus est caput ecclesiae, & nullus alius à Petro est caput ecclesiae, ergo tantum Petrus est caput ecclesiae. Constat igitur quas & quales propositiones sunt probabiles. Similiter quia & quales termini.

Quantum ad tertium aduerte, quod apud logicum omnis propositione mediata, & omnis terminus mediatius potest vno quinque modorum probari, quorum primus est resolumento, secundus exponendo, tertius officiatio, quartus descriptendo, quintus per causas veritatis. Omnis igitur propositione probabilis sive terminus vel est resolutibilis, vel exponebilis, vel officiabilis, vel descriptibilis, vel per causas veritatis notificabilis, & sic de his quinque modis tractabilius ordinatur.

C A P. II. De propositione resolutibili.

IN C. 2. agendum est de propositione, quae probanda est per resolutionem, & hic tria agenda sunt, primò quid significat in hoc loco resolutio, secundò quorū propositiones sunt resolutibiles, id est, probandas per resolutionem, tertio quomodo sit huiusmodi resolutio.

Resolutio quid. Quantum ad primum aduerte quod resolutio in hoc loco significat reductionem propositionis probabilis in sua singularia principia, ex quibus notificatur eius veritas. Vnde si cut resolutio cōpositi, puta domus, importat reductionem domus in sua prima principia, ex quibus constat, puta in lapides, & ligna, &c. si probatio propositionis per resolutionem importat reductionem talis propositionis in sua prima principia, quae sunt propositiones nobis notiores, ex quib. ipsa propozitio manifestatur, ut tibi paulo post declarabitur.

Quot pro positiones resolutibilis. Quantum ad secundum aduerte, quod apud logicū tres species propositionum probantur resolutibiles, affirmativa, & negativa sive sunt ampliatio, & si non. Ita autem sunt, indefinita, & particularis, & singularis, modo non fiat per pronomen demonstrativum. Illa enim est immediata, vt diximus in c. p. ced. & de omnib. exemplificabimus infra.

Resolutio quō fieri. Quantum ad tertium aduerte quod probatio per resolutio nem sic fienda est, sumendū sunt duae propositiones singulares facta cum pronomine demonstrativo, ita quod in prima prædicta prædicatum propositionis resolutio sive resolutibilis, & in secunda prædicta subiectum eiusdem. & ex his duabus inferatur propositione resolutibilis. exemplum de indefinita affirmativa, Homo est albus, sic probatur. Hoc est album, & hoc est homo, ergo homo est albus. exemplum de particulari affirmativa, aliquis homo currit, hoc currit, & hoc est aliquis homo, ergo aliquis homo currit. exemplū de singulari, Plato currit, Hoc currit, & hoc est Plato, ergo Plato currit, itē vniogenit⁹ Sortis fil⁹ currit, Hoc currit, & hoc est vniogenit⁹ Sortis fil⁹, ergo vniogenit⁹ Sortis fil⁹ currit.

Hoc igitur modo probantur apud logicū affirmativa indeclinata particularis, & singularis, cuius subiectum est terminus discretus vel circumlocutus. Negativa autem dupliciter probari potest primo resolutoriè sicut affirmativa, quando subiectum pro aliquo supposito demonstrato supponit, ut hic, Homo non est lapis, sic resolutior. Hoc non est lapis, & hoc est homo, ergo homo non est lapis. si autem subiectum pro nullo supposito demonstrato supponit non potest probari resolutoriè, quia secunda resolutio semper erit falsa, ut hic, Chimera non est homo. Hoc non est homo, & hoc est chimera, ergo chimera non est homo. Patet quod secunda est falsa: quoniam nullum ens demonstratum est chimera, cum sit quid ficticium sive imaginatum tantum. Tunc ergo probanda est, per suam oppositam contradic̄t oriam sic. Hęc duo contradicunt, chimera est homo, chimera non est homo, sed affirmativa est falsa, ergo negativa est vera. Consequenter patet quoniam duorum contradic̄toriorum si unum est falsum, reliquum est verum, & econverso. Patet igitur quomodo duobus modis probari potest indefinita & particularis & singularis.

Sed aduerte quod non solum simplex categorica affirmati-

ua indefinita particul. & singul. probatur resolutoriè, sed etiam ampliatiua, ut homo est mortuus, sic probatur. Hoc est mortuum, & hoc est vel fuit homo, ergo homo est mortuus. & ista, Homo incipit comedere: Hoc incipit comedere, & hoc est vel incipit esse homo, ergo homo incipit comedere. eodem modo probatur indefinita particula & singularia, cuius subiectum est terminus obliquus sive in genituuo, sive in datiuo, sive in accusatiuo, sive in ablatiuo. Verbi gratia. Hominis interest bene vivere: huius interest bene vivere. & hoc est homo, ergo, &c. Sorti placet virtus, Platonem delectat legere. A Deo regitur mundus, omnes has resolute modo supradicto, eodem modo firmatur indefinita, & singularia quorum subiectum sit cum adverbio quod habet aduerbiū inferius. Verbi gratia. Aliquando tu legis sic probatur. Nunc tu legis, & nunc est aliquando, ergo aliquando tu legis. Alcibi tu es sic probatur, ibi tu es, & ibi est alcibi, ergo alcibi tu es. eodem modo probanda est indefinita, & parti, & sing. quando prædicatum est participium preteritum vel futurum. Verbi gratia. Adā est præteritus sic probatur. Hoc est præteritus, & hoc est vel fuit Adam, ergo Adam est præteritus. Antichristus est vetus, sic probatur. Hoc est vetus, & hoc est vel erit antichristus, ergo, &c. eodem modo probanda est indefinita, & parti, & sing. de subiecto copulato, & disjuncto. exemplum primi, Sortes, & Planci currunt sic probatur. Ibi currunt, & ibi sunt Sortes & Planci, ergo Sortes, & Plato currunt, exemplum secundi, Hoc vel afinus est afinus, sic probatur. Hoc vel afinus est afinus, & hoc est homo, ergo homo vel afinus est afinus. Constat igitur tibi quod resolutibiles probanda est indefinita, & particula & sing. sive sit simplex categorica, sive ampliatiua, &c.

Et aduerte quod ex hoc modo probandi manifestatur veritas multarum propositionum ampliatiuarum, que primo aspectu videntur omnino falsa, inter quas iste sunt praecipua. Prima, senex erit puer, probatur, fumo puerum decem annorum qui viuat per septuaginta annos, & qui in duodecim annos adhuc erit puer, & arguitur sic: Hoc erit puer, quia in duodecimo anno adhuc erit puer, & hoc est vel erit senex. & secunda pars est vera, quia in septuaginta anno non erit senex, ergo senex erit puer.

Secunda puer fuit senex, probatur fumo senem centum annorum, qui cum esset septuaginta annorum etiam erat senex, & cum esset decem annorum, erat puer, & arguitur sic. Hoc fuit senex, quia cum nunc sit centum annorum, existens lxx. ann. fuit senex, & hoc est vel fuit puer: & secunda pars est vera, quoniam cum esset x. ann. erat puer, ergo puer non erit senex.

Tertia candela lucens est extincta, probatur fumo candalam prius lucentem, nunc autem extinctam, & arguitur sic. Hoc est extinctum, & hoc est vel fuit candela lucens, & secunda pars est vera, ergo candela lucens, est extincta.

Quarta viuum est mortuum, probatur fumo mortuum puer Adam, qui aliquando fuit viuum, & arguitur sic. Hoc est mortuum, & demonstrando Adam, & hoc est vel fuit viuum, & secunda pars est vera, ergo viuum est mortuum.

Multas cōsimiles inuenies in libris terministarum, quas tu queris ad libitum, nec intēdo hic tempus contere, quoniam huiusmodi ampliatioes & similes probationes, parum per se fiunt intellectum quarentem rei veritatem, per veram & essentialiē probationem propositionis probabuntur. Sed magis detinent intellectum in captiunculis inutilibus.

C A P. III. De Propositione exponibili.

IN C. 3. agendum est de probatione propositionum & terminorum per modum exponibilem, sive per expositionem, & hic tria agenda sunt. Primò declarandum est in quo sensu hic sumitur expositio, secundò quae & quot propositiones, similiter qui & quot termini, per expositionem probandi sunt. Tertiò descendemus ad particulares propositiones & terminos ostendentes quoniam exponibiliter probabuntur.

Quantum ad primum aduerte quod expositio propriè sumitur pro positione ad extra, alicuius rei prius latens.

Vnde dicitur exponi pecunia, quae prius latebat in capsa vel bursa, quando expeditur. Per similitudinem ergo dicitur expositio, quoniam aliqua sententia vel propositionis vel terminus, per aliquid magis notum declaratur, & in hoc sensu sumitur hic expositio, & ab expositione denominatur propositione exponibili. Huiusmodi autem expositio propositionis fit per duas propositiones, quarum prima dicitur praiacens & secunda dicitur vniuersalis negativa sibi correspondens. Et ex his duabus